

Remissvar: Samspel för hälsa – betänkande av utredning om finansiell samordning mellan hälso- och sjukvård och socialförsäkring (SOU 2018:80)

Sammanfattning

- Forte instämmer i den analys som görs av tidigare insatser för att minska sjukfrånvaron och stimulera återgång i arbete
- Forte menar att tidigare insatser med finansiell samordning har haft vissa positiva effekter, men inte visats påverka förekomsten av sjukfrånvaro. Det är oklart om nya former av finansiell samverkan kan påverka landstingens arbete inom området.
- Forte menar att kunskap finns om vad som kan öka förutsättningen för återgång i arbete och att former för att implementera kunskap i hälso- och sjukvården och arbetslivet måste utvecklas.
- Forte ser behov av ytterligare forskning inom flera av de områden utredningen tar upp, exempelvis kring sjukskrivningsprocessen och hur samverkan med arbetsmarknaden kan stärkas. Framförallt är det angeläget att utvärdera förändringar i praxis och regelverk kring sjukskrivningen.

Bedömning

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) och dess föregångare SFR och FAS har under många år bidragit till forskning om sjukfrånvaro och arbetsrelaterad ohälsa. Forte har också genom särskilda satsningar bidragit till forskning om hur hälso- och sjukvård, försäkringskassa och aktörer på arbetsmarknaden kan samverka för snabbare återgång i arbete. I nu pågående bidragsomgång finns även forskning om hur sjukfrånvaro kan förebyggas genom tidiga insatser.

Forte ställer sig därför bakom de analyser och de förslag som ges i kapitel 7. Där ges en utförlig och på många sätt relevant bild av problem inom tre områden: 1) Sjukskrivningsprocessen, där bl.a. intygprocessen skapar låsningar, 2) Betydelsen av arbetet och arbetsplatsen som en del i behandlingen, och 3) Hälso- och sjukvårdens struktur, där man lyfter fram primärvårdens centrala roll.

Inom några av de områden och förslag som tas upp i kapitel 7 är det väl känt vad som bör förbättras, och utmaningen är snarare att få till stånd implementering. Det gäller till exempel välfungerande samverkan mellan hälso- och sjukvård och försäkringskassa, så att ”låsnings” undviks, samt tidig kontakt med arbetsplats och arbetsgivare för snabbare återgång i arbete. Andra förslag ges där lösningarna inte är lika självklara, som förslag om enklare sjukskrivningsprocess och förenklade intyg. Här finns behov av ytterligare forskning, och framförallt är det viktigt att noga utvärdera de regelförändringar och särskilda insatser som görs. Det är olyckligt att nya processer införts, t.ex tidsgränser för när rapportering om hälsotillstånd ska ges till försäkringskassan, och nya intygsformer,

utan bra kunskap om hur processen kan göras så smidig och rättssäker som möjligt. Forte efterlyser forskning och utvärderingar om hur förändringar i regelsystem och rutiner fallit ut. Forte menar också att alla större förändringar i rutiner och praxis från början bör läggas upp så att de kan utvärderas på bra sätt.

När det gäller förslagen i kapitel 6 har Forte inga särskilda synpunkter, förutom det som ovan nämnts om att alla nya förändringar i incitament bör noga utvärderas. Utredningen redogör noga för alla tidigare försök som gjorts med finansiell samverkan - Finsam, Socsam, m fl - och tydliggör med rätta att det är svårt att dra entydiga slutsatser utifrån de utvärderingar som gjorts, eftersom det rör sig om komplexa samband och många aktörer och regelverk samverkar. Utredningen hade tydligare kunnat lyfta fram det faktum att ingen av de tidigare särskilda satsningarna på finansiell samverkan har haft en tydlig effekt på förekomsten av sjukfrånvaro. Rent generellt har riktade satsningar till hälso- och sjukvården visat sig ha begränsad effekt på de mål man velat uppnå. Forte menar därför att det inte finns starkt stöd för att den typ av finansiell samordning som föreslås skulle lyckas bättre med målet att förbättra landstingens arbete för att minska sjukfrånvaron.

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Ethel Forsberg efter föredragning av huvudsekreterare Peter Allebeck.

Ethel Forsberg
Generaldirektör